Tiso Jozef (1887-1947) :)

Slovenský politik a štátnik. Rímskokatolícky kňaz, doktor a dekan v Bánovciach nad Bebravou, v rokoch 1927-1929 čs. minister verejného zdravotníctva a telesnej výchovy. V rokoch 1938-1939 predseda autonómnej vlády Slovenskej krajiny, 1939 predseda vlády, 1939-1945 prezident Slovenskej republiky. Angažoval sa v kresťanskosocialistickom hnutí, po vzniku Čs. republiky funkcionár, 1939-1945 predseda Hlinkovej slovenskej ľudovej strany (HSĽS).

Východiskom jeho politiky bola obrana záujmov katolíckej cirkvi a autonómia Slovenska v rámci Čs. republiky. V septembri 1938 podporoval odhodlanie brániť republiku, radikálne požiadavky na vyhlásenie samostatného slovenského štátu odmietal aj po vyhlásení autonómie. V marci 1939 bol zbavený funkcie predsedu autonómnej vlády, 13. marca ho Hitler pozval do Berlína, kde musel voliť medzi návrhom na vyhlásenie samostatného štátu a hrozbou rozdelenia Slovenska medzi susedné krajiny. Rozhodol sa pre prvú možnosť, preto dňa 14. 3. 1939 snem Slovenskej krajiny vyhlásil vznik Slovenskej republiky. Tiso bol zvolený za jej prezidenta. Ako predseda HSĽS a hlava štátu, obe funkcie spojil do titulu vodca, sústredil vo svojich rukách rozhodujúce právomoci. Režim na čele ktorého stál už v období autonómie, zlikvidoval postupne všetky demokratické práva a inštitúty, zatiahol krajinu do Druhej svetovej vojny po boku fašistických mocností, vyhnal zo Slovenska desaťtisíce Čechov, realizoval drastické opatrenia proti Židom[1], povolal nacistické okupačné vojská na potlačenie odporu, ktorý proti nemu rástol, organizoval teror a boj proti antifašistom. Tiso sám až do roku 1943 bojoval s radikálnymi silami vedenými najmä Vojtechom Tukom a Alexandrom Machom, ktoré sa usilovali o nastolenie dôsledného nacistického režimu, v jednotlivých prípadoch sa usilovali i zmierniť alebo odstrániť dôsledky tvrdých opatrení režimu. Pred konečnou porážkou fašizmu odišiel spolu s vládou do Rakúska, kde bol zatknutý a vydaný Čs. republike. Súdil ho Národný súd v Bratislave. V procese, v ktorom často prevažovali politické aspekty nad trestnoprávnymi, ho odsúdili na smrť a po odmietnutí milosti prezidentom republiky E. Benešom popravili.

Časť povojnovej politickej emigrácie a po novembri 1989 aj časť radikálno-nacionalistických síl na Slovensku ho pokladá za najväčšieho slovenského politika, ktorý obetoval život za národ.

[1] Vyše 50 000 ich zahynulo v nacistických vyhladzovacích táboroch.

Ako Hitler „dokopal“ Tisa k vyhláseniu samostatnosti

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania